

„Edinost“

Izaja enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 4. uri zvečer.

Naročnina znaša:

za celo leto 34 kron
za pol leta 12 „
za četrt leta 6 „
za en mesec 3 kron
Naročnino je plačovati naprej. Na naročnino brez priložne naročnine se oprava ne tira.

3 tobakarnah v Trstu se prodajajo poštne znamke številke po 6 stotink (3 avč.); v Trstu pa po 3 stotink (4 avč.).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglaš

Se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale domači oglašit. Se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nepravilni dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglaš sprejema upraviteljsko. Naročnino in oglaš je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upraviteljsko, in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu

Nevarnost razdora na Slovenskem.

VI.

Vzroki, ki so porodili dve stranki v slovenskem narodu, pred vsem na Kranjskem, in ki so povzročili že tolike škode vsemu narodu, morajo biti posebne vrste. Vprašanje je, ali so dejanski, ali pa so umetno zanešeni in umetno povečani? Vprašanje je, ali niso te vzroke naslikali posebni interesi, ki se posredno in neposredno obračajo proti koristim slovenskega naroda? V zgodovini narodov se dogaja, da jih za dolgo prešinjajo in bavijo ideje, o katerih se poznejši rodovi čudijo, kako so sploh mogle jemati narodom toliko časa in najboljše moči.

Na Slovenskem, kjer vse gibanje in delovanje nastaja bolj vsled zunanega vplivanja, nego domačega sproženja raznih mislij in načrtov, pač treba vprašati tudi gledé na stranke: niso-li morda tuji izgledi in morda celo tuji interesi zanesli med nas ideje, in vsled tega ljute boje, ki nam zavirajo ves naravni in potrebiti napredek?!

V resnici je taka tudi s slovenskim liberalizmom in katolicizmom, kateremu poslednjemu daje prvi tudi ime klerikalizma. Katoliki pa imenujejo liberalce prostozidarje. Vse to se je skuhalo med tujimi, neslovenskimi narodi, in se je prav po opiče zasadijo tudi na slovensko zemljo. To je jedno; drugo pa je v tem, da so začeli govoriti o izrodkih liberalizma in katolicizma, ali klerikalizma, in strašiti žnjimi istotakó, kakor med tujimi narodi. Slovenski narod ima nadarjene glave; ako se nadarjenost obrača na zdrave strani, poraja to, kar je koristno in častno; ako pa mlade ljudi spravljajo na napačne poti, se ti z isto gorečnostjo in celo fanatizmom vprezajo v jarem škodljivih stremljenj. Inteligencija se nam je v poslednjem rodu še posebe pomnožila, in ona hoče s svojo mladeniško silo svetiti pred narodom ter mu pridobiti si modrost razkazovati v raznih smereh in v tujih iztočnikih ali virih! V najnovejšem času imamo razmeroma mnogo doktorjev svetega pisma; in ti, ker je tudi v katoliški cerkvi sedaj potreba in šega za to, nas osrečujejo z raznovrstnimi teorijami o

delavskem in socialnem vprašanju. Posvetni socializem pa nam donaja s posvetnih stolie raznih vseučilišč. Liberalizem in klerikalizem pa je bil med tujimi narodi v modi že pred jednim rodom, torej ima med Slovenci že starše učence in raznašalce njegovega vplivanja. No, o starosti liberalizma in klerikalizma treha pri nas omenjati le toliko, da takoj na to, čim so naši naobraženci začeli tu pa tam izjavljati se v smislu liberalizma, jim je bil takoj za petami klerikalizem. Prav za prav je bila poprej stara struja katolicizma, katera ni kazala ne fanatizma, ne mlačnežev, temveč zmerne pristaše, ki so narod poučevali v smislu, ki je odgovarjal dejstvom in našim razmeram. Svečeniški stare šole so imeli za dejstva bolj odprte oči, nego jih imajo danes največji fanatiki. Te poslednje motijo neprebavljene tuje katoliške teorije, teorije, zasnovane ob vse drugačnih razmerah! Saj smo bili prek in prek preprost kmečki narod, in če sem opazoval življenje jedne občine, poznal sem ves naš narod! In tudi naši najboljši narodni pripovedovalci in pisatelji so postali učitelji narodovi vsled opazovanja svojih rojstnih krajev in okrajev. Isti preprosti narod smo ostali tudi dalje — do danes. Razlika je le-ta, da danes tuji svet z vsemi svojimi slabostmi in neko liko tudi prednostmi vpliva tudi na naše slovenske množice. Ta tuji svet vpliva na slovenski narod bolj, nego vse naše iz tujega zanešene doktrine. Koliko naših sinov prihaja iz tujih krajev od vojakov; koliko se jih povrača iz tujine, kjer so bili na delu na železnih in drugih podjetjih! Potem zidajo po naših zemljah železnice, katere nam privajajo tujcev in žnjimi tujih vplivov. Vse to deluje na vse preproste vrste slovenskega naroda. Gospoda učena, katoliškega in liberalnega mišljenja in stremljenja: v tem mnogovrstnem tujem vplivu imate razrešitev uganke, da morete pravično soditi o spremembah, in da ljubite tudi primernih lekov, v kolikor so tuji vplivi pomešani tudi s strupeni!

Ne liberalizem, kakoršen se more razprostrirati med Slovenci, on ne spravlja vere v nevarnost, pač pa tuji vplivi kazijo dosedanje preprosto, relativno nedolžno živ-

ljenje našega naroda! Doktrine socialne demokracije, kolikor hoče ista dajati direktivo tudi privatnemu življenju, so za naše delavske množice bolj nevarne, nego vse pretiravanje po naših takozvanih liberalnih novinah!!

Ako bi naši katoliki, ki se čutijo pozvane v to, da vodijo narod verski in nra- stveno, premišljevali taka dejstva, ki so jim povsod pred očmi, bi ne mahali po domačem liberalizmu, temveč bi rane prali tam, kjer se zares zasekujejo! Potem bi ne imeli fanatikov med svečeniški, in liberalci bi ne bili postali toliko strastni, da so začeli že razpravljati umazano perilo prešlih vekov, perilo, katero ne dostaje slovenskega naroda poprek čisto nič!

Naši katoliki povdarjajo zlasti ob volitvah, da so kmečka stranka; v svojem strastnem boju pa pozabljajo, da imajo zares preproste množice pred seboj! Absurdno je, kmetu in prostaku slikati peklenščeka, ki se oblači v liberalno obleko. Kaj umeta kmet in v obče prostak o liberalizmu, bodi pravem, bodi popačenem vsled židovskega vpliva?!. Jednako bedasto je, da skuša liberalna stranka narodu v obče, zlasti pa preprostemu, vcepljati pojem o liberalizmu. S tem se narod more le norčevati in liberalce same voziti za nos. Naš narod je prehumorističen, da bi se ne spakoval s tem, česar ne ume, in s čemer ga osrečujejo, ko sam ne spoznava potrebe za to. Kakor misijoni ne opravijo mnogo, kedar pretiravajo stvari, jednako je povsod s pretiravanjem med našim narodom!

Jaz sem že davno mislil, ali bi ne bilo dobro, da bi kak imovitiši rodoljub razpisal primerno nagrado za odgovor na vprašanje: »Kaj je liberalizem na Slovenskem?«. Jaz vsaj bi bil radoveden na tak odgovor. Liberalizma namreč med Slovenci ni, in tisti, ki mislijo, da so pristaši njegovi, slepi sami sebe. Inteligencija si dobiva svoje nazore s pomočjo raznoterih nauk; a ona je toliko pametna v svojem zasebnem življenju, da ne raznaša svojega kakor si bodi pridobljenega, oziroma izpremenjenega naziranja o vesoljnosti in življenju. Ko bi bilo za-

visno od večine slovenske inteligencije, bi ne bilo nikdar govora o liberalizmu po slovenskih novinah, in naši katoliki bi ne imeli prilike, mahati po mlinih Don Quixota. Slovenska inteligencija posvetnih členov je naobražena tudi v tem smislu, da vé, kaj spada med narod, in da vé, česa istemu ne treba ne vedeti, ne izvrševati! Le kratkovidni bahači raznašajo med narodom svoje slučajno pridobljeno znanje; skromni naobraženci pa vselej pomišlja, v kaki družbi se nahaja, in ne govori — neumestnega. To bi morali uvaževati tudi naši višji katoliški pastirji in potem bi ne bilo toliko škodljivih bojev. Toda tukaj smo že pri točki, katero treba razgovoriti posebe.

Politični pregled.

V TRSTU, dne 11. decembra 1901

Državni zbor.

— Zbornica poslancev. — V večerajšnji seji poslanske zbornice so nadaljevali razpravo o proračunskem provizoriju. Ko je govorilo več govornikov, zaključila se je razprava in sta bila glavnima govornikoma izvoljena posl. Plaček (contra) in grof Dzieduszycki (pro).

Plaček je očital vladi pristranost Nemcem v prilog ter je trdil, da se posebno o imenovanju justičnih uradnikov postopa skrajno pristransko. Vlada, je rekel Plaček, se iz strahu pred Nemci ne upa izvrševati zakonov. Čehi ne smatrajo Körberja sposobnim rešiti sedanjo parlamentarno krizo in bodo vsled tega glasovali proti proračunskemu provizoriju.

Glavni govornik pro, Poljak grof Dzieduszycki, je rekel, da se mora v parlamentu enkrat nehati z žuganji in zistemom obstrukcije, potem ne bodo poslanci od nikogar strahovani o izpolnjevanju svojih dolžnosti. Govoré o dogodkih v Vrešenu, je rekel Dzieduszycki, da se poljsko ljudstvo ni moglo več premagovati, ko je izvedelo o teh dogodkih. Jedna onih nesrečnih mater je bila celó uklenjena v verige. Poljaki obžaljujejo vselej, ako ljudstvo sovražno nastopa proti kakemu zastopniku tujih držav, ali razburjenje poljskega naroda v tem slučaju je toliko bolj umljivo, ako se pomisli, da so se ti dogodki vršili v kulturni državi.

rim se je bil Edvard sestal na poštni postaji pred Parizom in s katerim je bil doživel tiste pretresljive prizore.

Glasnim vsklikom je Edvard izrazil svoje začudenje. Neznani znanec pa je menil naglasom, iz katerega je zvenelo skoro kakor očitjanje:

— Ali vam nisem obljubil, da vas bom spremljal, da bom čuval nad vami? Ali vam nisem prisegel, da bom ob vaši strani, zlasti tedaj, ko vam bi grozila kaka nevarnost.....?!

— Evo me torej tu — je nadaljeval — v vašo obrambo.

— Mari mi preti kaka nevarnost? — je vprašal Edvard razburjeno.

— Da, velika nevarnost, ako napravite kako naprevidnost.... Kdo je ta-le dama v vaši družbi?!

Edvard je nekoliko pordel v zadregi, komtesa pa je povesila trepalnice čez oči od silnega srama.... No, Edvard je umel, da sedaj ni časa za take obzirnosti, ki so umestne in potrebne v človeški družbi sicer, ob navadnih razmerah; zato je na kratko povedal, kdo je ta dama, kaj se je godilo z njo in kako je prišla v njegovo družbo.... Neznani zaščitnik Edvardov pa je poznal tedanje čase in ni torej ni malo dvomil na verjetnosti tega, kar mu je Edvard pripovedoval.

(Pride še.)

PODLISTEK

Za dežjem solnce sije.

— Povest iz prejšnjih stoletij; prevlel Bukovič. —

Hoteli so leči k počitku, kar so začeli močno nabijanje na vrata in hišnik je prisopihal s poročilom, da pred vrati stoji gruča oboroženih tolovajev, ki kličejo ime grofa. Devojka si je bila takoj na jasuem, da hočejo imeti njenega očeta ven. Kdo bi opisal strah, ki se je potilil žensk? Ali nabijanje na vrata je postajalo huje in huje in vsaki trenutek se je bilo bati, da udre v hišo. Tu je trebalo kaj storiti in nemudoma. Dekle se je torej ujunačilo in je šlo s hišnikom do hišnih durí. Treščim glasom je povedala neznanim možem, da je nje oče odpotoval že pred več dnevi. Učinek tega sporočila na nasilnike je bil drugačen, nego je pričakovala devojka. Kakor da si ulil olja v ogenj, tako je zaplopalo v njih; v ljuti jezi so prisegali maščevanje, prisegali, da pokončajo vse, kar je njegovega. In v malo minutah je bila groznica uresničena. Udrli so v hišo in začeli so z delom pustošenja in — klanja! Tu ni pomagala ni prošnja ni molitev. Ljudje so bili postali bestije. Devojka je še videla, kako je pustešila sekira, je še videla, kako so zabliškali noži, in čula je grozen krik nje družice — in potem je zbežala skozi skrivna stranska vrata in pribežala na plano. Rešila

je svoje — nago življenje. In tako so jo našli na ulici nezavestno.

Devojka je jela vsklikati v obupu:

— Kam naj se obrnem sedaj, brez sredstev in celo brez vsake zadostne obleke?!

Edvard jo je jel izpraševati sočutno, je-li si ji vsaj dozdeva, kam se je utegnil obrniti nje oče?

Ko je nekoliko razmišljala, je odgovorila:

— O da, skoro gotovo se nahaja v Avinjonu.

V Edvardu se je pojavilo iskreno sočutje do nesrečne devojke; to pa tem bolj, ker je nahajal neko sličnost med svojim in njenim položajem. Oba morata iskati svoje drago bitje. In oba sta morala iz Pariza, na deželo. Ko bi se jej ponudil za zaščitnika?! In ne more se vedeti, da-li ne bi tudi ona bila koristna njemu na rešitvi naloge, ki si jo je nadel?! Ali kako naj stavi dekletu ponudbo, da bi je ne užalil? To je bilo veledelikatno vprašanje. Slednjič je pogodil, da po malem okolišču pride do cilja. Vprašal jo je:

— Ali pa se, komtesa, ne bojite, da bi razbojniki, ker niso dobili vašega očeta v pest, zasledovali vas in vam stregli po življenju?

Deklica se je stresnila in je pogledala Edvarda v strahu. Na to misel še ni prišla. Misel, ki ni bila le grozna, ampak tudi jako

verojetna. Plaho se je ozirala okolo sebe, kakor bi se bala, da zdaj pa zdaj prilomasti kateri tistih razbojnikov, da je odvede siloma ali celo usmrti. Skoro da se ni zgrudila v nezavesti.

Sedaj je prišel trenutek, ko je menil Edvard, da se jej more ponuditi za spremljevalca in zaščitnika. Da-si je bila v obupnem položaju, in je krvavo trebala roke, ki bi jo ščitila, vendar je, začuvši Edvardovo ponudbo, v prv hip pogledovala istega nezaupno, kakor da se hoče še le prepričati iz potez njegovega lica, da-li ima res poštene namene, namene, narekovane od sočutja in usmiljenja?! Toda, mili, jasni, odkriti pogled iz očesa Edvardovega je kmalu zlomil nje nezaupanje in nje pomisleke. Pogledom, ki je izražal vso globoko hvaležnost, je vsprejela njegovo ponudbo.

Od dogovora sta nemudoma prešla k dejanju. Ona si je preskrbela najnujnejše obleke in Edvard je najel kočijo, ki ju je naslednje jutro odvela iz Pariza.

Bila je krasna in Edvard se je bil med vožnjo zalotil na grešnem početju: primerjal je komtesino lepoto z Lavrino.... in malo da ni bila Lavra na škodi....

Dan se je nagibal h kraju, umakaje senoči. Na poštni postaji sta zamenjavala konja. A glej, kmalu je pridrdral drug voz.... in z voza je stopil možki — Edvardu že znano lice. Bil je tisti nepoznani znanec, s kate-

Govornik je zavračal očitane, da se je demonstrirajoče ljudstvo uprlo proti oblastvom.

Ministrski predsednik Körber je ponavljal svoje izjave iz predvčerajšnje seje in rekel, da, kakor da ne bi bilo nam prav, ako bi se tuje države umeševale v naše notranje stvari (Pa se!! Op. ured.), tako se tudi mi ne smemo umeševati v notranje razmere pruske države.

Poljski socialisti posl. Daszynski je tudi govoril o dogodkih v Vrešenu in Gneznem ter trdil, da so gotove stvari, glede katerih treba prekoračiti meje, ki so jih postavile mednarodne razmere in pri katerih ne gre za čisto notranje državne dogodke, temveč za vprašanje človeštva in civilizacije. Mi smo — je vskliknil — ne samo v imenu poljskega naroda, temveč tudi v imenu vseh narodov in človeštva prisiljeni protestirati proti postopanju z neavstrijskimi Poljaki. Mi spoštujemo in cenimo nemški narod, ali ravno zato nečemo, da se v imenu tega velikega naroda izvršujejo nizki in protikulturni čini. Govoril o parlamentarnem položaju, rekel je Daszynski, da se sedanje razmere ne zboljšajo, dokler se ta dozdevni parlament ne nadomesti s pravim parlamentom, ki bo izvoljen na podlagi splošnih, enakih in direktnih volitev.

Ko je govoril še poslanec Klofač, so sprejeli proračunski provizorij v vseh treh čitanjih.

O položaju. Gospod Körber je lahko zadovoljen. Efekt njegovega govora je bil velik. To se pripoznava v obče. Velik namreč za avstrijski parlament. Vprašanje je le, da-li je to že dokaz o državniški sposobnosti g. Körberja, ako se takov parlament daje strahovati od njega! Ta parlament sploh nima več nikake samozvesti, je nesposoben za vsako inicijativo, in torej tudi za vsaki odpor, in to tudi v slučajih, ko vlada poseza v njegove pravice in zaobrača razmerje, ki bi po duhu konstitucionalizma moralo obstati med parlamentom in vlado. Bitstvo konstitucionalizma je vendar, da parlament izreka svojo voljo in vlada jo izvršuje. Gospod Körber pa govori parlamentu: vlada želi to in to in ti, parlament, izvršuj njeno voljo, ako nočeš, la te razženem. In parlament — se pokori nemo, kakor se je pokoril predvčerajšnjim, ko je Körber žugal z razpuščenjem in državnim prevratom.

Parlament je obnemogel, ker mu nedostaja instrumenta v varovanje svojih pravic, ker nima organa, ki bi vodil in ki bi nosil odgovornost, ker nima — večine. Ta večina pa se je porušila po notorični volji vlade, katere orodje je bil Javorski, ki je samoblastno razgnal prejšnjo večino.

S tem je vlada pokazala, da hoče po vsej sili vrstiti nasilje na razmerju, ki je v kardinalni pegoj parlamentarnemu in konstitucionalnemu življenju! Ona bi po vsej sili hotela zagotoviti nemški manjšini pravice.

Ker pa to ne gre, od tudi večna kriza in stresljaj. Vlada je torej kriva, ako je parlament obnemogel, ako ni sposoben za varovanje svojih prerogativ in torej tudi ne za življenje. Ali tartiferija je, ako načelnik vlade svari takov parlament, ki je odgospodaril po sokrivdi, da: po izrečni volji vlade, naj ne postane samomorilec! Res, krvava ironija je to, ako govore parlamentu, naj ne bo samoubijalec, ko so ga že drugi ubili, odvzemaši mu neizogibne attribute.

Deželni zbor istrski. Graška »Tagesspost« javlja, da se v dobro informiranih krogih širi govorica, da bo deželni zbor istrski sklican prve dni januarja in sicer zopet v Koper.

Deželnozborske volitve v Dalmaciji. Na včerajšnjih deželnozborskih volitvah v Dalmaciji za kmečke občine je bilo izvoljenih, kakor poročajo korespondenčni biro, 6 kandidatov hrvatske narodne stranke, 6 kandidatov stranke prava, 6 Srbov in 2 hrvatske klerikale (morda pristaša Frankove »čiste« stranke prava. Op. ur.) Nasproti zadnjim deželnozborskim volitvam je stranka prava pridobila 3 mandate, narodna stranka pa je zgubila 3 mandate in Srbi 1 mandat.

Dr. Fran Ladislav Rieger je v torek stopil v 84. leto blagoslovljenega življenja svojega, globoko spoštovan od vseh kakor patrijarh naroda. V visoki starosti jak na telesu in čvrst na duhu, stoji dr. Rieger v sedanjih viharjih kakor steber iz železa in cementa iz davnih časov in kakor mejnik, ki kaže v bodočnost. »Politik« izraža željo, da bi Rieger, kakor je že po svojem pomenu, tudi po številu let postal človek stoletja.

Dogodki v Vrešnu v nemškem parlamentu. V včerajšnji seji državnega zbora nemškega je državni kancelar grof Bülow odgovarjal na interpelacijo poljskega poslanca, kneza Radziwila, glede dogodkov v Vrešnu. Izjavil je, da ta zadeva ne spada v državni zbor, temveč v deželni zbor pruski. Dalje je rekel kancelar, da radi te zadeve se prav nič ne spremené odnošaji do Avstro-ogerske in Rusije, ter da sti s oboje vladi korektno vedli proti Nemčiji, kar se tiče postopanja proti protipruskim demonstrantom. Solidarnost med Rusijo in Nemčijo glede postopanja v poljskem vprašanju, katere solidarnost vlada že nad 100 let, se ne more porušiti tako naglo, kakor si kedo misli. Bülow je nadalje izjavil, da se vlada ne bo prav čisto nič ozirala na inozemsko protiprusko agitacijo ter da bo le izpolnjevala svoje dolžnosti, ne oziraje se na visokar. Vlada mora skrbeti za to, da v nishodni Prusiji ne bodo Poljaki nadvladovali Nemcev. O odgovoru grofa Bülowa otvorila se je razprava, v katero je poseglo več govornikov. Ker je bil v tej razpravi marsikak zanimiv moment, se povrnemo k njej jutri.

Tržaške vesti.

Maša zadušnica po pok. Franu Kalistru se bo darovala, kakor smo že objavili, jutri, t. j. v četrtek, ob 11. uri predpoludne v župni cerkvi sv. Antona novega, na kar opozarjamo naše občinstvo in naša društva, ki se je mislijo udeležiti ter s tem skazati dolžno hvaležnost blagemu pokojniku in čast njegovemu spominu.

Gospodarji in hlapei. V krogih, ki so dobro poučeni, se govori, da misli finančni minister Böhm-Bawerk premestiti iz finančnega ministerstva na tukajšnje finančno ravnateljstvo štiri nemške finančne svetnike. Zakaj ravno vse štiri nemške? Zato, ker se finančna uprava boji, da bi na finančnem ravnateljstvu v Trstu Italijani in Slovani dobili premoč nad Nemci. Zopet imamo pred seboj tipičen čin avstrijskega vladnega sistema. Nemško uradništvo mora imeti na vseh državnih uradih in zavodih premoč, pa bodi, da je dežela, kjer so ne tanjeni ti uradi in zavodi, tudi popolnoma nemška. Nemci morajo povsodi gospodovati, Nemci morajo imeti povsodi v svojih rokah usodo uradov, državnih zavodov in dosledno tudi usodo dežel. Oni so gospodje, a drugi narodi v Avstriji naj jim bodo hlapei. To načelo priznavajo Vsenemci javno, v parlamentu; tajno in v svojih dejanjih pa se po tem načelu ravna vse oziale nemške stranke se sedanjo Körberjevo ultranemško vlado na čelu. Ker se pa hoče, da v Avstriji ostane za vedno v veljavi načelo: Nemci gospodarji in drugi narodi njih hlapei: zato pa se tudi Nemcem povsod ustanovljajo nemške ljudske, srednje in visoke šole. Slovan ostani delavec, kmet, če hočeš; drugače pa pojdi v Ameriko; ro-kavice so le za nemški »Herrenvolk«. Na čegave stroške pa so Nemci gospodje? Na čegave vendar? Kdo jim plačuje ljudske, srednje in visoke šole, n. pr. v Trstu, Gorici, Pulju, Ljubljani, Novemestu, Celji, Mariboru, Celoveu, Pragi, Černoveih, Brnu, Opavi itd. itd., v deželah torej, kjer Nemcev sploh ni kakor avtohtono prebivalstvo, ali so le v manjšini, deloma celo v najneznatnejši manjšini. Niso-li te šole vzdrževane z denarjem, katerega si morajo odrgavati od ust revni slovanski delavec, slovanski kmet! Na stroške le-teh vzgojujejo v šolah nemško gospodo, katere so potem še tako brezobrazni, da nas v parlamentu, za zahvalo, zasramujejo s — hlapecem. In ko so ti gospodje edenkrat dovršili študije, katere smo jim plačali mi, kdo jim potem plačuje masne državne službe po uradih na Primorskem, Kranjskem, Dalmaciji, Štajerski, Koroški itd.? Zopet Slovani! Se slovanskimi žulji se odgajajo nemški gospodiči, in slovanski žulji se jim plačujejo masne državne službe? In ti gospodiči morajo imeti premoč v vseh državnih uradih tudi v nenemških pokrajinah, kar nam zopet dokazuje gori navedeni slučaj, ko hočejo poslati v Trst zopet štiri nemške finančne svetovalec! No, pa saj bodo morla nekoliko poznali naše deželne jezike! E, seveda, ako znajo za silo par slovanskih, oziroma, tu v Trstu, par laških besed, pa imajo že pravico, da zasedajo mesta, ki bi pripadala domačinom. A ne najslabši, temveč najboljši kruh je zanje. Večina načelnikov vseh uradov v nenemških pokrajinah južne Avstrije so Nemci. Hein, Goëss, David, Clary, Kindinger, Zimmermann, Missia, —

(če ne po krvi, pa po političnem mišljenju) itd. V obče sodimo, da nam Nemci za to nočejo dovoliti narodnega šolstva, ker nam ne privoščajo, da bi kulturno napredovali. No, to je gotovo tudi vzrok, ali ne glavni! Glavni vzrok je ta, ker se boje za svoje prvenstvo! Ako bi Slovani imeli dovolj šol, bi nemški uradniki ne mogli več napoljevati uradov v nenemških pokrajinah. To so tisti »državni interesi«, katere ima Körber vsaki dan v ustih! Torej, le lepo nadaljujte s pošiljanjem nemških uradnikov v naše dežele! Slovani so zadovoljni, ako se ti uradniki kažejo le malce pravične ljudstvu, kateremu naj bi služili. Oh, ironija! Najradikalnejša zahteva, katero smo do sedaj stavili, je bila: znanje našega jezika! To ni častno za nas! Mari smo v kaki nemški nacionalni državi? Ali pa smo v mnogojezični, enakopravni Avstriji? Mi hočemo, da se bodo z našimi davki plačevali uradniki, ki bodo sinovi našega naroda in ki bodo tudi delovali za gmetni in duševni napredek našega naroda! Mi moramo protestirati proti temu, da nam sem doli pošiljajo ljudje, ki v Slovanu vidijo — hlapeca. Nemški uradniki pa naj gredo v nemške dežele! Ali so Nemci res Herrenvolk? Posl. Berger naj le kriči kolikor boče, da so Nemci rojeni za gospodarje, ali na nas je, da se z svo energijo postavimo po robu takemu nazarju!!

Torej v nedeljo počij. Današnji »Piccolo« naznaja, da na shod za laško univerzo, ki bo v nedeljo v »Politeama« pridejo, zastopniki iz vseh avstrijskih pokrajin, kjer prebivajo Italijani: iz Istre, Furlanije, Trentina in Dalmacije. »Piccolo« pozivlja, naj pridejo vsi na shod ter pravi, da ima laška univerza prednost pred vsemi zahtevanimi slovanskimi univerzami. To trditev utemeljuje »Piccolo« s tem, da je laška kultura starejša od slovanske. Izborna motivacija to! Zato, ker si Italijani domišljujejo, da imajo starejšo kulturo, nego mi, pa bi si morali milijoni avstrijskih Slovanov kratiti univerze zato, da bi država ustanovljala Italijanom univerzo — s slovanskim denarjem. Mari zato, ker so tako lepi, ali tako — dobri!! Po tej »Piccolovej« logiki bi lahko danes ali jutri kakov najzabitejši laški polentar prišel na posestvo kakega češkega ali poljskega kneza pa bi mu lepo rekel: Pojdi ti, češki ali poljski knez, proč od tukaj! Tukaj bom sedaj jaz gospodar, ker sem Italijan in ker je italijanska kultura starejša od slovanske. Kaj ne, to bi bilo kaj ugodno za sinove avite culture!! Ne, tako daleč ne pridemo, da bi v imenu tiste laške kulture, za katero nimajo naši politiki prav nobene zasluge, marveč jo le glodajo kakor staro kost in jej — delajo sramoto, da bi v imenu te kulture poštenim in naprednim narodom odrekli — kulturna sredstva!!

Zasluge — čast! Minole sobote zvečer je imelo društvo »Zarja« v Rojanu lepo domače slanje: proslavilo je svojega najstarejšega pevca! Leta 1868. je bilo, ko je vrli Jurij Piščane stopil v službo naše lepe pesmi. In ostal je je zvest — do danes. 33 let je že torej, odkar je vrli Jurij v vrstah slaviteljev naše pesmi!! V tej 33-letni dobi je ni bilo pevske vaje — ni v prejšnjem cerkvenem zboru, ni v sedanji »Zarji« —, ki bi jo bil naš Jurij zamudil. Res, blesteč izgled točnosti, vestnosti in navdušenja, tembolj blesteč izgled, ker ga nam daje priprost mož. Baš v tem, da je Piščane dajal mladini tak izgled, je njegova največja zasluga. Vse hvale vredne je bil torej sklep pevcev »Zarje«, da na primeren način proslavijo svojega »očeta«, kakor so ga imenovali vsi govorniki na »večeru« minole sobote.

Koliko spoštovanje uživa vrli Jurij, je pričalo dejstvo, da se je skupne večerje udeležilo do 100 oseb iz vseh slojev. Veselo znamenje to, ki priča, da je, kar je v Rojanu dobrega, značajnega in poštenega, v našem taboru!

Slavljenca je nagovoril predsednik »Zarje«, gosp. Fran Godnik, ki je v kratkih potezah narisal delovanje Piščančeve in njegove zasluge ne le za slovensko pesem, ampak tudi za narodno stvar sploh. Završivši je izročil slavljencu lep primeren dar z njegova monogramom in z lapiscem društva. Častitali so mu nadalje gg. Iv. Marija Bole in Josip Katalan ter gospica pevka Mariča Škrabarjeva v imenu svojih družic. Slavljenec se je zahvalil v priprostitih besedah, ki pa so napravile globok utis po prisegi, da ostane tudi v bodoče, kar je bil do sedaj: zvest naši pesmi do zadnjega diha.

Z ozirom na to res plemenito prisego je izvajal g. Cottič, kako redki so taki možje med nami Slovencei. Čim je kdo le par let nosil rudečo srajco, ali peval v kakem društvu, a ni še niti došel do zenita mozkke dobe, že govori blazirano: to ni več za me in se uvršča med narodne veterane, ki se prikazujejo k večjemu še na kaki posebni izredni narodni — paradi! Mi pa nismo tako bogat narod, nimamo takih resurs, nismo še v takem varnem zavetju, da bi mogli pogrešati jedno samo silo: ni nam še dovoljeno, da bi si dovoljevali luksusa narodnih veteranov! Mi potrebujemo lojčevnikov, komitantov, ki ne stopajo iz vrst vse do kraja. Izgled takega narodnega kombatanta je današnji slavljeneec. Na njem naj se vzgleduje mladina, zlasti pa naj se vzgledujejo mladi pevci »Zarje«, da ostanejo zvesti, kakor je bil on in kakor hoče ostati — v zmislu danes dane prisege — do konca dni. Pevci so ga danes imenovali svojega »očeta«; najlepše pa ga bodo častili kakor očeta, ako bodo posnemali izgled, ki jim ga daje. Napija torej »očetu« »Zarje«.

Te lepe besede so izzvale viharao navdušenje in vse se je dvignilo, da častita slavljence. Umeje se, da je ves čas donela naša pesem. Družba je ostala skupaj do pozne ure in vrli domačini so zatrjali, da takega pristrskega večera še niso doživeli.

V zaključek kličemo: »očetu« »Zarje« še mnoga, mnoga leta!

Kdo bo škof v Trstu? Mi smo bili že pred par dnevi v položaju, da smo mogli sporočiti, da se visoka gospoda na namestništvu v Trstu prizadevajo v to, da bo biskup Flapp imenovan škofom v Trstu. Našo vest potrjuje sedaj tudi nemški listi, ki pravijo, da je imenovanje Flappovo gotova stvar.

A, zato torej čutijo reformatorji pomladanje sape in so se že začeli na svojih večerjeh in konventikljih baviti z načrti, kako bodo, čim nastopi nova era, podili slovenske vernike v okolico!

Le, le! Le naprej, dokler je še vetra kej! Le čim huje — tem bolje! Če bodo padali udarci, bo pa na nas, da bomo parirali. Na »najbolji volji« prevzvišenega ne dvamimo. Ni pa še gotovo, da bo moč odgovarjala volji.

»Bau-bau«! Ko bi bil Vi, g. urednik, še malo dete, bi si jaz ne upal Vam poslati notice pod tem naslovom, vedé, da je to v strašilo — otrokom! Midva, in znana ogromna večina čitateljev, smo že toliko odrasli, da nam »bau-bau« in »krvavo stegno« ne imponirata več! Ako pa smo mi odrasli takim strahovom, so pa naši sosede Lahi taki otroci, ki se dajejo strašiti s takimi — bau-bau!

Ko sem te dni čital v tukajšnjih irredentističnih listih o slavoilstvu enega Gambinija in njegove stranke in ko sem čital, da so v Bujah glasovali za istega Gambinija »poznani slavoilisti«, sem se nehoté zmisli na one čase, ko nam je mati žugala: »Ne hodite v vinograd, ker tam je — »krvavo stegno«! In — pomagalo je! Kakor na kmetih »krvavo stegno« tako deluje na otroke v mestih — »bau-bau«; in kakor ta dva grozna strahova delujeta na slovenske otroke, tako deluje še danes »slavoilstvo« na italijanske velike otroke v našem Primorju!

Ako vidi lahonska »skrbna« mati — camorra nevarnost v hiši — si takoj pomaga s tem, da kriči: Bežite, tu so slavoilisti — tu je »maree slava« (slovanski naval)!

Mi smo verjeli, kakor rečeno, v strahove, ko smo bili še mali in nerazsodni; oni, Lahi, so pa tako — neumni tudi sedaj še, ko so že odrasli in se celo postarali! Da so vrgli Gambinija, v to j m je bilo že dovolj povoda, da »govorijo« z lesnega trga poslal v svet novico, češ, da sta Gambini in njegova stranka naklonjena Slovincem — in takoj je bil ogenj v strehi!

Isto igro uporabljajo povsodi, ne izvemši Trsta samega in ta bau bau in jim je še vedno dobro služil!

Kakor smo bili mi otroci nekdanj — taki otroci so danes skoraj vsi oni, ki sestavljajo laško maso, izvemši seveda »generale«, kateri zlorabljajo to neumno ljudstvo v svoje namene!

Pevsko društvo »Hajdrih« na Proseku priredi letos »Silvestrov večer« ter svojo pustno veselico dne 2. svečana.

Ali tič — ali miš! Iz trgovskih krogov nam pišejo: Vtis, ki ga je napravil name Miklavžev večer, prirejen po našem sicer vrlem trgovskem društvu, ni bil najboljši!

Ni mi namen, da bi opisoval lepo zabavo samo, ker so že drugi storili to.

Bodi mi pa dovoljeno, da spregovorim resno besedo o vedenju nekaterih udeležencev. Kar mislim napisati tu, bo morda bolelo marsikoga, ali, ker je rana nevarna, treba tudi krepkega zdravila!

Mene je veselilo, ko sem zazrl cele vrste naših krasnih mladenk in mladeničev, toda, ko sem čul, da velika večina istih govori med seboj laški jezik, me je tako žalostilo, da Vam ne morem opisati čutil, ki so me navdajala ta čas, ter ogorčenja, ki me je pretresalo. Opazil pa sem tudi, da ni vsa krivda na strani ženskega spola, ampak je mnogo krivo tudi to, da naši trgovski mladeniči sami preveč — lašketajo! V trgovini moram tudi jaz govoriti razne tuje jezike, ker to v trgovini sploh mora biti — ali prosim Vas, ne delajte tega na narodnih veseljih, ako nečete, da nas bodo drugi sloji imenovali pol-tiče — pol-miši!

Metla št. 3.

Poštarjem po deželi. Izvedeli smo, da malo ne vsi poštarji po deželi, ako ne morejo najti adresata, tudi na pisma se slovenskimi naslovi pišejo nemško opazko »unbekannt«! Tako ne bi smeli delati vsaj tisti poštarji, ki se čutijo narodnjake! Ne bi smeli, ker ga ni tudi nobenega službenega podpisa, ki bi jih silil v to. Zato jih moramo grajati najodločneje. Gospoda slovenski poštarji naj bi vsaj do neke vere posnemali svoje laške tovariše, ki tudi kakor poštarji ne pozabljajo, da so Italijani, marveč skrbje, da vse poštno poslovanje prek in prek ohranja kolikor le možno italijanski značaj. Zakaj da smo ravno mi in povsodi tako popustljivi v narodnem pogledu, mej tem ko ni sicer nikdo drugi in nikjer?!

Iz pred porotnega sodišča. — Včeraj se je začela razprava pred tukajšnjim porotnim sodiščem proti 25-letnemu kamenosku Ivanu Richter iz Trsta, obtoženemu ubojstva. Naši čitatelji se še spominjajo žalostnega dogodka v Kolonji. Svar se je vršila nekako tako le: Bilo je dne 27. oktobra t. l., ko je iz gostilne pri Bjeckerju izšla neka družba, v kateri so bili tudi Ivan Richter s svojo ljubico Josipino Siguri, zakonska Ivan Marija in žena mu Marija Čok ter Ivan Marija in žena mu Lucija Roncel in konečno še Ivan Petelin. Ko so napravili par korakov, zagledala je Marija Čok pri gostilni konsumnega društva sedaj že pok. Josipa Kocijančiča, do katerega je gojila neko staro sovražstvo. Čok je prišel obdelovati Kocijančiča najprej z besedami in potem s pestmi. Ko se je ta pijana družba že precej oddaljila od Kocijančiča, pohitel je proti temu Richter, ki je z nožem, dolgim 7 cm, petkrat udaril po Kocijančiču. Ranjenec, zapuščen na sredi ceste, je umrl malo potem na dobljenih ranah. Družega dne, ko je Richter doznal, da njega dolže tega ubojstva, se je sam predstavil na inšpektoratu v ulici Seussa. Pozneje so aretirali tudi zakonska Čok. Radi tega zločina odgovarja Richter sedaj pred sodiščem. Danes so nadaljevali z zaslišanjem prič. Tej razpravi predseduje svetnik Pederzoli, državno pravdnikstvo zastopa državnega pravdnika namestnik dr. Pangrazzi in obtoženca brani dr. Breitner. — Rasodbo o tej razpravi prinesemo čim prej.

P. S. Ravnokar, pred zaključkom lista, doznajemo, da je bil Richter spoznan krivim in da je obsojen v 4-letno težko ječo.

Drobne vesti. Ženska, ki grozi. Anton C., stanujoči v ulici Acquedotto št. 34, je dal svojo ženo aretirati, ker mu je ista zagrozila z nožem, češ, da ga ubije. Rabijatna žena (iz Italije) se ni zadovoljila s tem, da je grozila s smrtjo svojememu možu, ampak mu je z nožem (sem ljubljensem 2000-l. kulture) pokvarila in razdejala vse pohištvo. Vročekrvno Italijanko so spravili v zapore in si hladi sedaj kri tam, kjer jej pritiče.

Nevarno ga je ranil. 37 letni kurilec Edvard Tusen, stanujoči v ulici Muraštev. 7, je prišel predvčerajšnjim domov po večdnevni odsotnosti ter je doznal, da je žena njegova med tem dobila neke grde ponudbe od Frana T. Tusen se je sinoči ob 11. uri podal v neko gostilno v ulico Cavana, kjer je naletel na T. Tusen je poklical F. T. na stran in ne da bi bil zinil ni besede, mu je zarinil nož v prsa in mu tako zadal nevarno rano.

Ranjenec je dobil prvo pomoč na zdravniški postaji, pozneje pa so ga odvedli v bolnišnico.

Drzna sleparija. Včeraj se je predstavil Mariji Trevisan neki Ivan M. iz Kopra

ter prived s seboj nekega nepoznanca, katerega je predstavil kakor agenta odv. dra. Franellieh-a. Ta namišljeni agent je izročil Trevisanki dva računa (seveda v imenu doktorja) v znesku 42 K ter je zahteval še sto kron kakor predplačilo za nadaljno pravdo. Na sreči Trevisanka ni imela več denarja pri sebi, nego 32 kron, katere je izročila nepoznancu. Kmalu pozneje pa je doznala, da je bila osleparjena in je sleparijo prijavila policiji.

Dražbe promičnin. V četr. dne 12. decembra ob 10. uri predpoludne se bodo vsled saredbe tuk. c. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: Trst-Barkovlje, železna blagajna; ul. Conti 1 A, marsala; Campo San Giacomo 5, hišna oprava; ulica S. Catarina 9, hišna oprava; borzai trg, klobuki; ulica Capuano 13 A, hišna oprava, krčmarska oprema in sodi; ulica Cavana 12, oprema v zalogi; ulica S. Zenone 6, hišna oprava; ulica Ferriera, železna stiskalnica in rezalnica; ulica Giulia, lesena kolesa na vretenu, obuvala in oprema v zalogi.

Vromenski vestnik. Včeraj: topioner ob 7. uri zjutraj 8°3 ob 2. uri popoldne 10°.— C.° — Tlakomer ob 7. uri zjutraj 752.0 — Danes plima ob 8.41 predp. in ob 10.17 pop.; oseka ob 3.7 predpoludne in ob 3.48 popoldne.

Odbor političnega društva »Edinost« bo imel svojo sejo v soboto ob 7. uri zvečer.

Za možko podružnico družbe sv. Cirila in Metodija pri sv. Ivanu se je nabralo v zadnji čas: Na Martinovi večerji K 23-99, ž. g. kapelan darilo neke maše K 4, g. P. iz istega namena K 3, ostanek brzojavk v Ljubljano in Prago K 5-60. Skupaj K 36-50.

Vabilo. Podpisani vabi svoje člene, naj se udeležijo sv. maše-zadušnice po narodnem dobrotniku Franu Kalistru, ki se bo darovala jutri, v četrtek, dne 12. t. m. ob 11. uri predp. v cerkvi sv. Antona novega.

ODBOR

pevskega društva »Kolo«.

Za možko podružnico družbe sv. Cirila in Metoda na Greti se je nabralo v veseli družbi v krčmi »Konsumnega društva« v Rojanu v nedeljo 8. t. m. 11 kron 2 st. Srčna hvala!

Vesti iz ostale Primorske.

× **Dane pozabijo!** Iz Pomjana nam pišejo: Da otmemo pozabnosti, izvolite v »Edinosti« zabeležiti, da se je pri nas o priliki volitev volilnih mož plačevalo za vsaki glas po 2 kroni! Izjemo sta naredila dva — Laha, ki nista hotela vsprejeti tako sramotne nagrade! Le naše prodane duše se pulijo za takov Judežev groš.

Vi boste gotovo radovedni, zakaj so Lahi, oziroma naši prodanci plačevali glasove, ko je bilo znano, da se je naša stranka odločila, da se ne udeleži volitev in je tudi faktično ni bilo nikake agitacije od naše strani. No, Lahi koperski so zelo previdni; bržkone so se bali kake tajne agitacije in — iznenadenja! Ob enem pa so menda plačevali tudi zato, da naši prodanci ne pozabijo na Judežve groše!

Neprodana duša.

Vesti iz Kranjske.

* V Vipavi je umrl upokojeni c. kr. kancelist, gospod Julij Julijani, v 70 letu svoje dobe. Žanjim so položili v grob uradnika-poštenjaka, moški značaj, kakoršnji so bili redki v dobi, ko so na sramoto naroda v osrednji pokrajini naši razsajali in pokali z bičem Deschmanni, Vestenecki itd. Ko je vse, kar je birokratičnega, krivilo svoja hrbtišča, je pokojni Julijani ostal — mož, značaj! In ker je bil tudi kakor uradnik, in izlasti kakor voditelj zemljiških knjig naravnost uzor, pravi dobrotnik ljudstvu, je bil tudi gotovo najpopularnejši uradnik, kolikor jih je imel vipavski sodni okraj desetletja sem. Blagi duši, vzglednemu uradniku, milemu prijatelju svojim prijateljem in značajnemu sinu naroda — blag spomin! Veleblagorodni gospej udovi in nje sorodnikom naše iskreno sožalje!

Vesti iz Štajerske.

— Slika nemške kulture. V Donawitzu pri Ljubnem na Gor. Štajarskem, kjer dela v rudnikih mnogo Slovencev, razli-

kujejo »manjvrednost«, kakor n. pr. v Celju. Trije ondtni policaji so nedavno aretirali Slovence Ivana Tratnika in Antona Bohinea ter ju v ječi pretepali z bikovko, jima mahnili usta ter ju suvali ter vlačili za lase, končno pa ju še spravili pred sodišče, češ, da sta se uprla »varuhom« javnega reda. — Sodniki pa so vendar spoznali prave krivce, rešili obtožena ter obsodili vse tri policaje v zaporo od 5-10 dni. Sedaj vidimo, da ne cvete surovo trpinčenje samo v ogrskih zaporih, temuč tudi v policijskih luknjah kulturnih Nemcev.

Književnost in umetnost.

Knjige družbe sv. Mohorja. (Dopis.) Vdabili smo slednjič tudi mi Primorci od mnogozasluzne družbe za leto 1902 v dar šestorico knjig različne vsebine.

Morda mi dovolite, g. urednik, nekoliko spregovoriti o teh knjigah.

Različna je vsebina teh knjig in številni so pisatelji, ki se nam oglašajo v njih, vse prešinja jeden duh, vse vodi jedna misel t. j.: prizadevanje, biti v jeziku in obliki poplarni. Pač je opaziti razlike med slogom posamičnih spisov, kar sicer moti nekoliko o čitanju, ali temu se ne da izogaiti popolnoma. Drugače so knjige zadovoljile pričakovanju širnega občinstva.

Kolektor v svoji vnanji obliki se prikuplja tudi letos. Imenik nam kaže 76.110 udov, nekoliko manje nego lani, kar se — temu se nadejamo za gotovo — k letu zopet izboljša. Vendar ta primanjkljaj ne zadevja toliko Primorcev; krška škofija je pač izgubila 160 in goriška 11 udov, ali v tržaškopoperski smo vendar le napredovali. — Za »kratkim razgledom po svetu« odmerjen je v kolektarju prostor za leposlovne in poučne spise. Teh je več. Najbolj bo pač ugajal »Poljančev Cencek« (sp. F. K. Meško), ki je res živa slička iz življenja mladih ljudi, polna otroške živahnosti, spisana jako naravno in točno.

Druga Meškova črtica »Zadnji večer« tudi ugaja. Polna humorja in vseskozi zanimiva je Podgoričanova povest »Naša dekleta«, o kateri upamo, da doseže tudi svoj poučni namen. Izmed pesnij se odlikujejo zopet Meškove. Omeniti moramo pesen »Oblakom«, katere slednja vrstica je izravno nasprotje Prešernovemu »Motto«:

Sree je prazno, srečno ni
Nazaj si up in strah želi

Meško pa:

»Ko sree bo prazno, pust
Morda bo i mirno ...«

Ta »morda« je jako neverjeten. — Nabozno pesništvo je precej dobro zastopano po »Sijonskih glasovih«. — Nočem povdarjati koristnosti spisa o domovinstvu, ker si ga bolj popularno spisanega skoro ne moremo misliti. Potopisne črtice, posebno pa »Glas iz Amerike« in »Slovenec v Egiptu«, si pribore gotovo zanimanje čitateljev tako po obliki, kakor in posebno po vsebini. Slike se nam zde vseskozi dobro pogojene.

Večernice nam podajajo v pouk in razvedrilo tudi marsikako dobro povest. Najnaravnnejša in najbolj prikupljiva se nam zdi pač »Kdor zna pa zna«. Ivo Troštova »Tinea« je kaj dobro pogojena in nas posebno zanima, ker se suče in kreta po našem Krasu. Veseli nas, da spozaava slednjič, da je kraševska poštenost več vredna, nego vse zvijače. »Bog ga je slišal« (Milovršnik) ne zaostaja za prvo, je li dogodka res »resnična«, ne vem. Dobro duša malim odrom bo kratkočasnica »Ne vdajmo se!« (Vošnjak), polna narodnega duha; žalibog, da je zraven »Kdor zna pa zna« to jedini spis te tendence.

»Za sree«, sp. F. Malograjski, nam mično slika dogodljaje Amerike željnih nezadovoljnejev. Povest se prikupi priprostemu ljudstvu. Saov je pač že nekoliko stara in obrabljena, a oblika je vendar povsem nova in polna mičnih prizorov. Sicer pa nam Slovencev Brazilija ni še bila objavljena dežela in menda malokdo zabrede tjakaj. — (Morda se pa vendar motite Op. ur.)

»Umni kletar« nam pripoveduje marsikaj novega in pride našim vinogradnikom in kletarjem jako zaželjeno. Hvalevredna je pregledna razvrstitev in zelo praktično razpravljanje obširne vsebine. — Slike so čedne in jasne.

»Pamet in vera«. Je li bilo te knjige res treba ali ne, o tem nočem razpravljati, no, zagledala je beli dan in sprjeli smo jo z istim zadovoljstvom kakor druge knjige družbe sv. Mohorja. Vsebinska je pač cerkve-

nonabožna; jezik bi moral biti nekoliko bolj gladek ter marsikateri logični sklep bolj izveden in vtrjen. Zanimivi so po vsej knjigi raztreseni citati in dogodbe; izbrani in vporabljeni so srečno tako, da se knjiga, rekel bi, skoro »sama čita«.

Pri »Zgodbah sv. pisma« pogrešamo gladko pero umlega dra. Lampeta.

Konečno želimo družbi tudi nadalje mnogo uspeha. Naj si pridobi še mnogo, mnogo prijateljev!

Plemič Ferdi.

Brzjavna poročila.

Izdajatelj lista »Deutsche Zeitung« umrl.

DUNAJ 11. (B.) Izdajatelj lista »Deutsche Zeitung«, mestni svetnik dr. Teodor Wähler, je umrl.

Smrt matere trgovinskega ministra.

GRADEC 11. (B.) Baronica Call, mati ministra za trgovino, je umrla minolo noč.

Kuga.

CARIGRAD 11. (B.) Ker je včeraj v Batumu nekdo umrl ob sumljivih pojavih, je zdravstveni svet odredil desetdnevno karanteno za provenijence iz Batuma.

Vatikan in socijalna demokracija.

RIM 11. (B.) »Osservatore Romano« priobčuje uradno noto, s katero se pozivljajo katoliški listi, naj nemudoma zaustavijo ogorčene polemike v stvareh socijalne demokracije.

Vojna v južni Afriki.

LONDON 11. (B.) Campbell-Bannerman je imel včeraj v Dunfermline govor, v katerem je povdarjal, da si narod angležki v vojni v južni Afriki noče pridobiti slave, ampak si hoče zagotoviti le časten mir.

MELBOURNE 10. (B.) Reuterjeva pisarna javlja: Zvezni minister-predsednik je izjavil, da bo ministerstvo v svoji prihodnji seji razpravljalo, o tem, da li se ima ali ne poslati še avstralskih vojakov v južno Afriko?

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
MIZARSKA ZADRUGA V GORICI
z omejenim jamstvom
naznanja slovenskemu občinstvu, da
je prevzela
prvo slov. zalogo pohištva
iz odlikovanih in svetovnoznanih to-
varn v Solkanu in Gorici
Antona Černigoj-a
katera se nahaja
v Trstu, Via Piazza vecchia
(Rosario) št. 1.
(na desni strani cerkve sv. Petra).
Konkurenca nemogoča, ker je blago
iz prve roke.
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

PASTIGLIE PROTI PRENDINI
kašlju, grlobolu, hripavosti, katanu, upa-
danju glasu, itd. itd.
zahtevajte vedno
Prendinijeve paštilje
Čudovit učinek pri pevcih, govornikih, prepoved-
nikih, učiteljih itd.
Dobivajo se v skatljicah v Prendinijevi lekarni
v Trstu in v vseh tukajšnjih boljših lekarnah
kakor tudi po celi Evropi.
Skatljica stane 60 stotink.

Aleksander Levi Minzi
Prva in največja tovarna pohištva
vseh vrst.
• T R S T •
TOVARNA: ZALOGA:
Via Tesa, 100g. Piazza Rosario št. 2
Via Limitanea (solsko postopje)
in Via Riborgo št. 21
Velik izbor tapetarij, zrcal in slik. Iz-
vršuje naročbe tudi po posebnih načrtih.
Cene brez konkurence.
ILUSTROVANI CENIK ZASTAVI IN FRANKO
Predmeti postavijo se na parobrod
ali železnico franko.

V najem se odda

hiša in kletna z velikim hlevom, ležnja v Lukvi ob skladovalni cesti, eventualno neko lito zemljište. Vse se poizve pri upravi Edinosti.

ŠTEFAN CRUCIATTI

ornamentalni kamnosek.

TRST. — Via della Pietà št. 25. — TRST.

izvršuje iz istrskega mramorja in kraškega kamnja vsakovrstna od najnavadnejšega do najlepšega in kompliciranega dela.

Specijaliteta za napisne plošče in nagrobne spomenike.

Velika zaloga slanege ali žaganega mramorja v različnih merah belega ali barvanega.

Specijaliteta za pohištvo.

Sprejema naročbe za cerkve, altare, kakor tudi za podobe bodisi bele ali barvane.

Vsaka naročba se izvrši točno in po ugodnih cenah.

Primerne službe išče

neki umirovljen 30-leten orožnik eziruma redar. Isti je popolnoma vešč slovenskemu, nemškemu in italijanskemu jeziku. Poizvedeti je pri uredništvu tega lista.

Kdor potrebuje žaluzije, tkane lesene ali pletene rolete, železne ali lesene zatvornice za prodajalnice, naj se obrne naravnost na

Prvo hrvatsko tovarno žaluzij roletov, lesenih in železnih zatvornic in kartonaže

G. Skrbić

Zagreb — Illica 40 — Zagreb.

Ceniki brezplačno in franko. Varnost se potvrdjuje zastopnikov, ki zahtevajo denar v naprej.

Julij Redersen

izdelovatelj zdravniških pasov in ortopedičnih aparatov.

Trst. — Via del Torrente št. 858-3. — Trst. (Nasproti „Isola Chiozza“.)

Kirurški instrumenti, ortopedični aparati, modre, umetne roke in noge, berglje, ernični pasovi, elastični pasovi in nogavice, suspenzori, elektroterapevtski aparati, aparati za umetno dihanje ter predmeti za bolnike

Zaloga

predmetov za kirurška zdravljenja, angleški predmeti od guma in nepremočljivih snovi

Zahtevajte v vseh javnih lokalih: Sport & Salon

najelegantnejši, najbogatiji na vsebini, v visokih in odličnih krogi, v društvih in javnih lokalih tu in inozemstva najbolj razširjeni nemški družinski list, ki vsprejema rodbinska, društvena, umetniška in športna poročila brezplačno.

Izhaja vsako soboto

Naročiti se more z vsako številko in stane na leto:

v navadni izdaji K. 24, posamezne šte. 50 st. v luksu - K. 40, " " K. 1. - v strani - 100, " " K. 2. -

Posamične številke proti plačilu v znakah. Uredništvo in uprava: Dunaj, IV., Plösslgasse 1.

Czárda Weber

Via Acquedotto št. 11.

Naslanjajoč se na zaupanje in naklonjenost, katero mi je osemletno izkazovalo slavno občinstvo, sem se odločil, o pribliki mojega letošnjega potovanja po spodnjem Ogerskem, upeljati v tem mestu novo poskušnost, in sicer: oskrbljeno perutnino, napolnjeno z mlečnatim testom, ki je vsled posebne priprave, boljše in najučinkovitejše od vseh drugih prave.

Slavno občinstvo se vnapredu vabi, da se blagovolji preizkušiti o poplunuoma sveži pošiljki od 800 vrst različne perutnine, katere je na ogled v mojem lokalu od danes, v sredo dne 12. t. m.

Perutnina se oddaja tudi v koših in sprejemem direktne naročbe v množini ter jamčim za dobroto blaga.

Pri večjih naročbah dovolim odbitek Spoštovanjem

Henrik Weber.

Jaz Ana Csillag

Gospa Ana Csillag!

Prosim, da takoj pošljete šest lončkov Vašega preskušenega mazila za rasečo las na naslov:

Gospa grofica Cavarani-Auersperg Grad Gleichenberg pri Gradcu.

Blag. gospa Ana Csillag!

Izvolite mi kretom pošte poslati s povzetjem zopet 2 lončka Vašega izvrstnega mazila za rasečo las. Spoštovanjem

Emilija pl. Baumgarten, Steyer.

Gospa Ana Csillag!

Prosim Vas, da mi kretom pošte pošljete en lonček Vaše izvrstne pomade.

Ludv. vit. pl. Ljebig, Liberec.

Blag. gospa Ana Csillag!

Vaše znamenite pomade prosim še en lonček

Croft Srečko Conrey, Dunaj.

Blag. Ana Csillag!

Prosim Vas, da mi kretom pošte pošljete Vaše izvrstne lasne pomade dva lončka.

L. Schweng pl. Reindorf, c. kr. stotnika soproga v Pragi.

Gospa Ana Csillag!

Dunaj.

Od Vas poslana mi Csillagova pomada je izvrstno delovala, in me veseli Vas obvestiti o tem, da siravno sem jo malo časa rabila. Radi izvrstnega delovanja jo bom tolo priporočala vsem prijateljem in znancem.

Adela Sandrock, gledališka igralka.

Vaše blagorodje!

Uljudno prosim, da bi mi s poštnim povzetjem doposlala en lonček lasnega mazila.

Gvido grof Starhemberg, Kúpsöl.

Blag. gospa Ana Csillag!

Blagovolite mi Vašega preskušenega mazila poslati še 1 lonček. Jaka Girardi pl. Ebenstein, Trient.

Blagorodna gospa Ana Csillag!

Dunaj!

Na ukz Njene ekselence gospe pl. Szögyeni-Marich prosim, da mi pošljete en lonček Vašega izvrstnega mazila za 3 gl.

Sprejmite ob jednem zahvalo. Gospa grofinja se je o vspehu mazila izrazila jako pohvalno. Z odličnim spoštovanjem

Frida Giesa, komorna gospa Njene ekselence

Blag. gospa Ana Csillag!

Prosim Vas, da mi pošljete en lonček Vaše izvrstne pomade za lasi.

Grofica Vilma Metternich, Grad Rubein p. Meranu, Tirolsko.

Blag. gospa Ana Csillag!

Pošljite mi po povzetju 1 lonček Csillagovega mazila za rasečo las koiega sem že imela.

Spoštovanjem Kneig. Mchenlohe rej. kneig. Solm.

Blag. gospa Ana Csillag!

Prosim Vas, da mi Vaše slavno znane lasne pomade pošljete še en lonček.

Mejnigrof A. Pallavicini, Abunij Szezere.

Gospa Ana Csillag!

Za še enkratno pošiljatev enega lončka Vašega izvrstnega mazila za lasi prosim

Kneiginja Karlota Cöthen (Anhalt).

Vaš. Blag. gospa Ana Csillag

Prosim Vas, da mi po poštnem povzetju pošljete še en lonček mazila za lasi.

Spoštovanjem Baronica Baselli, Enns, Westbahn.

Blag. gospa Csillag!

Slišal sem že mnogo dobrega o Vašem čudodelnem mazilu, vsled česar Vas uljudno, da mi kretom pošte pošljete dva lončka.

Vas lepo pozdravlja Antonija Welonter, Gorica.

Bekony-Sz. László.

Gospa Ana Csillag!

Pošljite mi po poštnem povzetju dva lončka Vašega preskušenega mazila za lasi.

Grof Em. Esterhazy star.

Vaše Blagorodje!

Pošljite mi po poštnem povzetju en lonček Vašega preskušenega mazila za lasi.

Grofica pl. Wurmbrandt, Birkfeld.

Blagorodna gospa Ana Csillag!

Dunaj.

Prosim, da na spodnji naslov blagovolite poslati za ekselence gospe grofice Kiemannsegg, namestnico na Dunaju, Gosp. ulice 6, 3 lončke pomade po 2 gl. za ohranjenje lasij, katere je izkazala dobre vspehe.

Spoštovanjem Irma Pletzl, komorna gospa Njen. ekselence.

Ana Csillag

DUNAJ I.

Seilergasse 5.

Ana Csillag

DUNAJ I.

Seilergasse 5.

SREČA TUKAJ.

Spodaj označeni kresni predmeti:

33 komadov „franko“ samo za gl. 3.30

se vdobijo toliko časa, dokler zaloga traja, naravnost od J. WANDERER, tovarna za ure, Krakov. Stradom 2

vdobijo se

nikaka stenska ura!

nikake igrače!

samo rabljivi predmeti od niklja, double pozlačeni in od pristnega srebra s pečatom c. tr puncovnega urada.

- 1 nikeljasta rem. žepna ura, 54 ur idoca, jamčena za dober tek.
- 1 podoba cesarja Fran Josipa I. ali Njeg. svetosti papeža, tudi socialistična na pokrovcu
- 1 mošnjček od usnja za to uro.
- 1 veržica od niklja ali pozlačena z lepim naveskom.
- 1 jako fino žepno ogledalo, okovano, dvojna sipa.
- 1 par finih gumbov od duble zlata, patentovani.
- 6 parov " " za ovrtnike in prsnike z podlago od biserne matice.
- 1 elegantna skatlija za cigare ali cigarete.
- 1 par ubanov od pristnega srebra s skatljico.
- 1 kravatna sipa od " " " " " "
- 1 prstan " " " " " " za gospode ali dame.
- 15 razglednic iz Krakova, Prage ali Dunaja.

Brezplačno in franco

pošljem moj velik ilustrirani cenik od ur in dragocenosti. — Ta garnitura velja mesto srebrnega prstana z enim zlatim prstanom od 14 karatov gl. 5.50.

Podpirajte družbo Cirila in Metoda!

Ivan Semulič

v Trstu, Piazza Belvedere (nova hiša)

priporoča slavnemu občinstvu v Trstu in okolici

kakor tudi po deželi, svojo

bogato zalogo pohištva.

V zalogi ima vsakovrstno pohištvo najfineje in druge vrste, iz trdega in belega lesa. Volnene postelje in prodaja volne v vsaki množini. Cene so zmerne in postrežba točna in poštena.

Zagreb, 30. aprila 1901

Gg. Žnideršič & Valenčič

Ilir. Bistrica

prva kranjska tovarna testenin.

Gospod J. Weiser je prejel danes odposlane makarone ter Vam moramo izreči

največje priznanje

kajti blago je v istini izvrstno.

Prva zagrebska agenturna zadruga.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Fran Wilhelmov

odvajajoči čaj

od

Frana Wilhelm

lekarnarja c. kr. dvornega zalagatelja

NEUNKIRCHEN (Spodnje avstrijsko.)

Se dobiva v vseh lekarnah v zavrtku po 2 K. avst. velj.

Proti malokrvnosti, za rekonvalescente in v obče za vse šibke osebe kakor tudi blede dekllice se priporoča

Ravasinijev železnati kinin.

Sestavljen je iz racionalno izbranih potrebnih količin železa in delujočih prvih kinina.

Steklenice po kron 1.20, 2. — in 3.60.

Vdohiva se samo v

LEKARNI RAVASINI

v Trstu, Piazza della Stazione št. 3.

Poštne pošiljke s povzetjem.

ZALOGA DALMATINSKIH VIN

iz lastnih kletij

in

ISTRSKI TERAN,

ki se tolo priporoča družinam, gosp. krečmarjem in restavratorem.

Simeon Pavlinović, ul. Chiozza 11.

100 do 300 goldinarjev

amorejo si pridobiti osebe vsakega stanu v vsakem kraju gotovo in pošteno, brez kapitala in rizika z razpečevanjem zakonito dovoljenih državnih papirjev in srečk. Ponudbe pod naslovom Ludwig Oesterreicher v Budimpešti, VIII Deutshegasse, 8.

Riunione Adriatica di Sicurtà v Trstu

zavaruje proti požarom, prevozu po suhem, rekah in morju, proti toči, na življenje v vseh kombinacijah.

Glavnica in rezerva društva dne 31. decembra 1892.:

Glavnica društva	gl. 4.000.000—
Premijna rezerva zavarovanja na življenje	13.326.346-98
Premijna rezerva zavarovanja proti ognju	1.632.248-22
Premijna rezerva zavarovanja blaga pri prevažanju	49.465-07
Rezerva na razpolaganje	500.000—
Rezerva zavarovanja proti premijanju u kurzov, bilanca (A)	333.822-42
Rezerva zavarovanja proti premijanju kurzov, bilanca (B)	243.331-8
Rezerva specijalnih dobičkov zavarovanja na življenje	500.000—
Občna rezerva dobičkov	1.187.164-86

Urad ravnateljstva: Via Valdirivo št. 2, (v lastni hiši).